

Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyi gündən-günə möhkəmlənir

Azərbaycan ilə Türkiyə arasındakı dostluq, qardaşlıq münasibətləri gündən-günə möhkəmlənir. İkinci Qarabağ müharibəsində Türkiyənin və onun Prezidentinin Azərbaycana göstərdiyi mənəvi və siyasi dəstək bu dostluğun və qardaşlığın necə sarsılmaz olduğunu dünyaya göstərdi. Müharibənin davam etdiyi günlərdə beynəlxalq təzyiqlərə baxmayan Türkiyə sonadək Azərbaycanın yanında oldu, dostluq, qardaşlıq dəstəyini xalqımızdan əsirgəmədi.

Azərbaycan və Türkiyə xalqları arasında qardaşlıq və dostluq münasibətləri bütün dövrlərdə yüksək səviyyədə olub. Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan-Türkiyə dostluğunu çox böyük uzaqgörənliklə "Bir millət, iki dövlət" kimi qiymətləndirmişdir. Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürk "Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir" demişdir. Ölkələrimizin qardaşlığı və dostluğu dünya xalqları üçün uğurlu nümunədir. Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyi regionda sülhü və təhlükəsizliyi təmin edən, əməkdaşlığın inkişafına töhfə verən mühüm amildir. İki ölkə arasında gündən-günə inkişaf edən iqtisadi, siyasi və mədəni əlaqələr Azərbaycan və Türkiyə xalqlarının rifahına, dövlətlərin daha da güclənməsinə xidmət edir. O da xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, qardaş ölkələr arasında münasibətlərin müttəfiqlik səviyyəsinə çatmasının bünövrəsində Prezident İlham Əliyevin və Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səmimi dostluğu dayanır.

Yaxından şahidi olduğ ki, 2020-ci il noyabrın 10-da Qarabağda qazanan tarixi Zəfərə Azərbaycan qədər Türkiyə də sevinirdi. Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Türkiyənin Azərbaycana dəstəyindən bəhs edərək demişdir: "İkinci Qarabağ savaşını bizim müştərək, ortaq şanlı tariximizdir. Savaşın son dəqiqəsinə qədər - Şuşa şəhərində bayrağımız ucalana qədər Türkiyə bizim arxamızda idi, bizə arxa idi, dayaq idi və Azərbaycan xalqı heç vaxt bu qardaşlığı unutmayacaq".

Tarixin sınağından çıxmış təcrübə göstərir ki, başəri niyyətlərlə bağlanan ikitərəfli müqavilələr dövlətlərarası münasibətləri daha da möhkəmləndirir, siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələri genişləndirir. Dövlətlər arasındakı xoş münasibətlər qardaşlığın, dostluğun təsdiqidir. Azərbaycanla Türkiyə arasında mövcud olan münasibətlər mehriban dostluğa əsaslanır. Yaxın tariximizdən məlumdur ki, 2021-ci il iyunun 15-də Şuşada Azərbaycanla Türkiyə arasında Bəyanna-

mə imzalandı. Qars müqaviləsinin 100-cü ildönümündə imzalanan bu sənəd tarixdə tarixi yaşadan bəyannamə oldu.

"Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" Türkiyə Prezidentinin Azərbaycana və Azərbaycanın tarixi, hüquqi və ayrılmaz hissəsi olan Qarabağa səfərinin diplomatik yekunu idi. İşğaldan azad edilmiş Şuşa şəhərində Azərbaycanla Türkiyə arasında məhz Milli Qurtuluş Günündə, Qars müqaviləsindən 100 il sonra dövlət başçıları İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında müttəfiqlik münasibətlərinə dair imzalanan Şuşa bəyannaməsi hüquqi və siyasi əhəmiyyət daşıyır. Ən əsası, bu bəyannamə region üçün yeni tarixi gerçəklik və reallıq deməkdir.

Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında imzalanmış müttəfiqlik haqqında Şuşa Bəyannaməsi həm də hərbi-strateji əhəmiyyət daşıyır. Bəyannamə iki ölkə arasında əlaqələrin ən yüksək səviyyədə olduğunu dünyaya nümayiş etdirir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın dövlət başçısı Şuşada Türkiyə lideri ilə bəyannamə imzalayarkən Qars müqaviləsini xatırladı. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Qars müqaviləsinin imzalanmasından düz yüz il sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində müttəfiqlik haqqında birgə bəyannamənin rəmzi mənası var və bu sənəd bizim gələcək işbirliyimizin istiqamətini göstərir.

Diplomatiya tariximizin ən mühüm sənədlərindən biri olan Şuşa Bəyannaməsi hər iki dövlətin ümumi maraqlarının qorunmasına, yeni imkanların yaranmasına və birləşdirilməsinə, eləcə də ümumi maraq kəsb edən regional və beynəlxalq strateji məsələlərdə fəaliyyətlərin qarşılıqlı şəkildə əlaqələndirilməsinə güclü təkan verdi.

Sənəddə açıq şəkildə göstərilir ki, tərəflərdən hər hansı birinin müstəqilliyinə, suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə, beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına və ya təhlükəsizliyinə qarşı üçüncü dövlət və ya dövlətlər tərəfindən

təcavüz edildikdə, tərəflər birgə məsləhətləşmələr aparacaq və olunan təhdidin aradan qaldırılması üçün BMT Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə uyğun addımlar atılacaq.

Azərbaycan və Türkiyə arasında müdafiə məsələlərinin daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində yeni sənəd və layihələrin qəbul olunması işi davam etdirilir. Dekabrın 16-da Milli Məclisin növbəti plenar iclasında parlamentin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi ilə Türkiyə Respublikasının Milli Müdafiə Nazirliyi arasında qarşılıqlı hərbi təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə dair Anlaşma Memorandumu"nun təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsini təqdim edib. Komitə sədri layihə barədə məlumat verərək bildirib ki, sənəd Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyinin, o cümlədən Şuşa Bəyannaməsində təsbit olunmuş müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsinə, tərəflərin qarşılıqlı olaraq dövlətlərinin təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin olunması, habelə suverenliyinin və müstəqilliyinin qorunması üçün müdafiə sahəsində əməkdaşlığının gücləndirilməsinə xidmət edir. Memorandumun əsas məqsədi hərbi təhlükəsizlik sahəsində qarşılıqlı koordinasiyanın gücləndirilməsi, birgə hərbi təlimlərin keçirilməsi kimi sahələrdə əlaqələrin inkişaf etdirilməsidir.

Komitə sədri onu da deyib ki, 8 maddədən ibarət sənədə əsasən, tərəf dövlətlər birinin silahlı təcavüzə məruz qaldığı halda BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsi ilə tanınan fərdi və birgə özünümüdafiə hüquqlarının həyata keçirilməsi üçün bir-birlərinə qarşılıqlı yardımın göstərilməsi öhdəliyini götürürlər. Tərəflərin bir-birlərinə hərbi yardım göstərməsi onlardan birinin sərəhsizliyi əsasında və müvafiq

milli qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirilir. Sənədə uyğun olaraq, tərəflər öz qanunvericiliklərinə əsasən, hərbi sahədə məlumat mübadiləsinə və hərbi kəşfiyyat üzrə əməkdaşlığı gücləndirəcək, hərbi təhlükəsizlik sahəsində əldə olunan məlumatları bir-biri ilə paylaşa və bu məlumatlardan birgə əməliyyatlar zamanı istifadə edə biləcəklər.

Müzakirə zamanı qeyd edilib ki, Anlaşma Memorandumu beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq həyata keçiriləcək, üçüncü dövlətlərə qarşı yönəlməyib və regionda sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə töhfə verəcək.

Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov Azərbaycanla Türkiyə arasında əlaqələrin genişləndiyini söyləyib və bunun Azərbaycanın sülh və davamlı inkişaf konsepsiyasına uyğun olduğunu vurğulayıb. O, rəhbərlik etdiyi komitənin sənədə müsbət rəy verdiyini bildirib.

Müzakirələr zamanı komitə sədrləri, deputatlar məsələyə dair təklif və fikirlərini söylədikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq qəbul edilib.

Azərbaycan - Türkiyə münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf edir, iqtisadi və mədəni əlaqələr daha da genişlənir. Hər iki qardaş ölkə Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" şüarını rəhbər tutaraq bütün məsələləri əhatə edən qarşılıqlı münasibətləri daha da inkişaf etdirmək yolunda uğurlu addımlayır. İki qardaş ölkənin rəhbərinin dostluğu, Silahlı Qüvvələrin hərbi əməkdaşlığı Cənubi Qafqazda sülhə xidmət edir, bölgənin təhlükəli problemlərinin həllində əhəmiyyətli rol oynayır. Azərbaycan və Türkiyə dostluğu bundan sonra da möhkəmlənəcək.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"